

La proposta de Constitució (5): la participació ciutadana

written by Joan Fonollosa | 7 de juliol de 2016

L'article 2 de la proposta de Constitució diu que "La forma política i jurídica d'organització de l'Estat és la república ciutadana i participativa". Als dos articles anteriors he explicat què vol dir "ciutadana" i com proposem de fer-ho: són els ciutadans qui té sempre la darrera paraula, a través d'eleccions, ordinàries o de revocació. En aquest article explicaré què entenem per participativa.

Participativa vol dir que els ciutadans tenen a l'abast eines per participar directament en les decisions polítiques més enllà de triar uns representants que s'ocupin de la gestió ordinària. Per fer-ho, la nostra proposta de Constitució preveu tres eines al seu Títol Setè: dues de principals (referèndums i ILP) i una addicional, les consultes.

L'article 137.1 defineix què cal entendre per referèndum: "la consulta vinculant, mitjançant el sistema de votació popular, sobre qüestions o mesures polítiques transcendents, o disposicions legals d'àmbit nacional o internacional". El referèndum pot ser nacional o territorial i el convoca formalment el President de la República, però poden iniciar-lo moltes instàncies diferents, regulades l'article 137.3. En aquest article ens centrarem en una de concreta, regulada per l'article 139: el referèndum d'iniciativa ciutadana.

Encara que pugui sonar estrany, acostumats com estem al sistema de la Constitució espanyola que no ho permet, un nombre suficient de signatures ciutadanes pot obligar a fer un referèndum vinculant, és a dir que el seu resultat s'ha de respectar. Aquest referèndum pot tenir per objecte: "la

revisió total o parcial de la Constitució (...) l'adhesió o denúncia de tractats, tant internacionals com supranacionals, i les lleis que els desenvolupen, a més de proposar l'aprovació o la derogació de lleis" (art. 139.1).

Hi ha, però, altres tipus de referèndums: a l'article anterior ja hem parlat dels de revocació de treballadors públics i càrrecs no electes; també hi ha el de resolució de conflictes mutus entre dues institucions, que serveix per resoldre un tipus de conflicte més o menys habitual en els sistemes presidencialistes: una situació de bloqueig mutu entre dues institucions, usualment entre el President i el Parlament o entre l'Alcalde i el Ple de l'Ajuntament. Cada part proposa la seva alternativa i el poble decideix quina s'ha d'aplicar: així de fàcil i així de democràtic.

Pel que fa a les iniciatives legislatives populars (ILP) n'hi ha prou que un 5% dels ciutadans demanin que es legisli sobre un cert aspecte perquè el Parlament (o la Generalitat segons el cas) hagi d'iniciar la tramitació d'una ILP "per a l'aprovació, adopció, modificació o derogació de disposicions legislatives o decisions de la funció executiva de caràcter legislatiu" (art. 143.1). Tanmateix el Parlament o el President poden rebutjar la iniciativa: aleshores els seus promotors poden demanar un referèndum perquè els ciutadans decideixin si s'ha de tramitar o no. I si ho tramiten però "un cop tramitada i aprovada la norma, els promotors consideren que el resultat desvirtua notablement l'esperit o els objectius que es pretenien, poden instar la celebració d'un nou referèndum per tal que els ciutadans es pronunciïn sobre l'aprovació de la norma o si cal reiniciar-ne la tramitació" (art. 143.4) Com sempre la darrera paraula correspon als ciutadans.

La tercera eina, les consultes populars, només s'esmenta (art. 144) i es deixa per al desenvolupament legislatiu posterior, tot i que ja es preveu que n'hi hagi de diversos tipus: "enquestes, audiències públiques, fòrums de participació i

qualsevol altre instrument de consulta popular". La principal diferència és que no són vinculants i per tant estan pensades per a qüestions menys transcendents.

Tot això sense oblidar que els electes han de retre comptes davant dels seus electors, els quals els poden sotmetre a unes eleccions de revocació si no ho fan bé.

Ah, un detall: qui convoca formalment els referèndums és el President; què passa si no vol convocar-ne un al qual està obligat? Doncs que la Sindicatura electoral el convoca d'ofici i alhora convoca unes eleccions de revocació en contra del President. Poca broma amb això.

Podeu descarregar el text complet de la proposta en aquesta adreça

http://constituim.cat/wp-content/uploads/2016/05/Constitui%CC%88m_marca.pdf